

Espais de Memòria

Plaça Major La postguerra, el primer franquisme

Parada de la secció local de la Falange a la plaça Major. A l'esquerra, el rètol de la seu del partit, a la façana de l'edifici que ocupava [Autor desconegut / Arxiu Municipal de Tona. Col·lecció L'Abans. Fons Arxiu Ramon Batllés]

La plaça Major durant una festa major d'estiu de la postguerra, entre els anys 1940 i 1944, decorada amb banderoles relacionades amb ideologies vinculades amb el franquisme o d'estats amics [Autor desconegut / Arxiu Municipal de Tona. Col·lecció L'Abans. Fons Arxiu Municipal]

Des del començament de la seva delimitació al segle XVII, la plaça Major ha estat el centre de la vida pública del poble. Encara ara és l'escenari de moltes activitats festives i d'altra índole; també, des del 1932, a la Plaça i llocs propers s'hi ha anat celebrant el mercat setmanal dels divendres.

Durant la postguerra va acollir nombroses concentracions de la Falange Española Tradicionalista y de las J.O.N.S., el partit únic de la dictadura, que hi tenia la seva seu.

Cap al 1614 es va començar a urbanitzar la plaça Major, un procés que probablement es va fer en més d'una etapa. Això podria explicar per què, en la part nord, fins als anys seixanta del segle XX, la seva planta dibuixava una mena de ziga-zaga i una raconada (d'aquí el nom d'aquest punt: el Racó).

Durant el segle XX va aplegar els principals centres d'oci del poble: els cafès i fondes Racó i Orient, i els dos cinemes que s'hi van obrir. Del cinema Orient (1956) en resta la façana, bé que refeta. També donaven a la plaça, l'edifici de la Cooperativa Fraternitat Obrera, fundada el 1916, ara desaparegut, i el gran casal de can Tori, avui també enderrocat, construït entre el 1877 i el 1881.

El 1961 va tenir lloc una gran reforma de la Plaça, en paral·lel amb la renovació dels edificis de la façana nord. La remodelació dels anys 1991-1992 va permetre ampliar-la cap al sud.

Durant el franquisme, el nom oficial de *plaza del Generalísimo*, en va, pretenia relegar a un segon terme l'adjectiu *Major*. La Falange hi va tenir molts anys la seva seu a l'edifici que abans de la Guerra Civil era la casa de la vila. En la postguerra, els falangistes hi van organitzar sovint concentracions i parades, vestits amb els seus característics uniformes. També va ser un dels indrets on van tenir lloc els actes de la festa de reposició de la imatge del sant Crist i de la marededeu de Lurdes, el 29 de maig de 1939, testimoni del nacionalcatolicisme a Tona.

